37

DECISIO
S. ROTAE ROMANAE
Coram R. P. D.
VEROSPIO
IN CAVSA
Romana Cambiorum.

Veneris 10. *Martij* 1662.

ROMAE, Ex Typographia Reuer. Cam Apoſt. 1662.
SVPERIORVM PERMISSV.

Digitized by Google

Digitized by Google

Continuatio Cambiorum de Platea in Plateam à Philippo Valente exercita validitati innixa, atque iuſtitiæ coram me decreta fuerat. Hodie verò repropoſito dubio pro reformatione deciſionis iuxta modum inferius exprimendum, Domini reſponderunt. Ex Conſtitutione enim ſa. me. Pij V. la 118. §. 2. in fine reſultare admittebant Platealium Cambiorum iuſtitiam in ijs verbis, *pro primis Nundinis vbi illæ celebrantur, vbi verò non celebrantur pro primis terminis iuxta receptum locorum vſum exercere.* Idque in terminis ſcripſerunt *Nauar. conſ. 31. tit. de vſur. lib. 5. col. 11. verſ. occorre molte velte fol. mihi 540. Reginald. in praxi for. pænit. lib. 25. num. 456. cum tribus ſeqq. Filiucc. oper. moral. tom. 2. tract. 35. par. 2. de cenſ. & camb. num. 378. cum ſeqq. Leotard. de vſur. q. 26. nu. 70. verſ. denique. Giballin. eodem tract. lib. 5. cap. 1. art. 8. num. 5. fol. mihi 315. Candid. oper. moral. tom. 1. diſput. 26. art. 12. dub. 4. verſ. dico tamen fol. 241. Cardinal. de Lugo de iuſtit. & iur. tom. 2. diſput. 28. num. 116. verſ. aduerte quinto, & num. 117. Turr. de Camb. diſp. 1. q. 4. nu. 24. & q. 13. nu. 80.* & receptum in praxi Veneti, ac Neapolis Mercatores concludunt, nec non quamplura ſimilium Cambiorum exempla in Vrbe ſecuta.

Cui ſanè Cambiorum decurſui non repugnat eademmet Conſtitutio, licèt pro primis dumtaxat terminis Cambium Plateale permittat. Siquidem exercitium etiam Cambij Nundinalis pro primis ſolum Nundinis in ipſa Conſtitutione indulgetur, & nihilominus intra præfixum tempus debitore Cambium non diſſoluente, Campſori in vim facultatis recambiandi ſibi à Debitore attributæ, iterum ſuper Cambijs pecunias tranſmittere non prohibetur. Hæc quippè continuatio ex culpa Debitoris contingens Cambium omninò nouum conſtituit à Conſtitutione non improbatum, vt declarat *Duard. de Camb. §. 1. q. 42. nu. 20. cum ſeqq. Turr. eodem tract. diſp. 3. q. 1. nu. 1. & 5. & nu. 23.* quid quid dicendum foret in Cambio pro pluribus Nundinis ab initio contracto, illud enim ex quo debitor cogeretur, pecunias ſub vſuris poſt primas quoque Nundinas retinere, vſurariam ſaperet prauitatem, vt diſtinguendo caſum vtrumque reſpondit *Rot. in Romana pecuniaria, ſeù cambiorum 10. Iunij 1616. coram Cardinali Sacrato, & deciſ. 304. nu. 3. par. 4. rec. & in Romana, ſeù Iannen. cambij 26. Iunij 1652. in §. Tum etiam quia coram bo. me. Bichio.* Hancque continuationem de Platea in Plateam admiſit *Rot. in Romana cambij 11. Maij 1635. coram bo. me. Pirouano, impreſſa poſt Turr. de camb. deciſ. 33.* quæ nedum loquitur de Cambio limitato, ſed etiam currenti poſt ali-

quod temporis ſpatium ad ſcuta ſex pro ſingulis centenarijs à Contrahentibus reducto, vt ex prncipio deciſionis, nec non *ex num. 4.* apertè conuincitur, ibique prope finem adnotationis tradit idemmet Turr. vbi quod concurrente facultate cambiandi, & recambiandi pro qualibet Platea, & mundi parte, continuatio per Plateas permiſſa cenſetur, in quibus pretia taxantur, & *diſput. 3. q. 1. num. 7. & Latius num. 9. verſ. pro qualibet platea.*

Neque vrgere viſa fuit authoritas Iuſtiniani de continuat. Cambiorum *diſput. 4. num. 2. Molpheſ. in ſumm. tract. 12. cap. 7. num. 100. cum ſeqq. ac Duard. de Camb. §. 2. q. 9. num. 2.* hanc Cambij ſpeciem improbantium. Ipſi enim de Cambio dumtaxat Sicco pertractant, tranſmiſſo videlicet ad loca, in quibus realis literarum ſolutio contingere nequit nec pecuniarum pretia taxantur, cuius nihilominus Cambij lucrum, vt ipſimet Molpheſ. ac Duard. atteſtantur Regium Conſilium Neapolis ad ſcuta 12. pro ſingulis centenarijs reduxit; Adeoque caſui propoſito non videtur conuenire quo agitur de reali cambio, necnõ exercito per Plateas Venetiarum, atque Neapolis alteri Vrbis Correſpondentes, in quibus cum ſingulis hebdomadis pretia pro Cambijs publicè ſanciantur, fraudis quæcunque ſuſpicio remouetur, ac decurſus, proinde Cambiorum debet ſuſtineri, vt notat *Turr. de Camb. diſp. 1. q. 26. n. 36. et q. 28. n. 10. Rot. dec. 45. ad fin. p. 4. tom. 2. rec.*

Facultatem verò trahendi Cambia de Platea ad Plateam Philippo extitiſſe à D. Marchione Raimundo delatam oſtendit ampliſſimum procuræ mandatum, ibi, *liberam, & abſolutam facultatem propria auctoritate, & de facto ſumendi, vel ſumi faciendi, & continuandi ſummam pecuniarum occaſione dicta Cedula ſolutarum, ſeu illarum valorem per quaſcunque Nundinas ferias, Plateas, & mundi partes, etiam à quibuſuis Mercatoribus, & perſonis, & à ſe met ipſo.* Hic quippe effrenatus verborum contextus reſtrictionem nullam admittit *ad Text. in l. pluribus ff. de acceptilat. Hond. conſ 49. num. 14. lib. 1. Roland. conſ. 27. num. 15 & 16. cum ſeqq. lib. 4. Turr. in ſpecie diſput. 3. q. 1. num. 9.* Vbi quod ea verba pro qualibet Platea, & mundi parte Creditoris poteſtatem adaugent, Itaut Cambia continuare valeat etiam per Plateas maius intereſſe Debitori inferentes, & in fortioribus terminis *Rota penes eum deciſ. 33. num. 4.* Dum maxime à Marchione Philippus Procurator in rem propriam conuincitur conſtitutus cuius virtute ipſe vti locum veri Domini repræſentans iuxta *Text. in l. ſed ſi tamen 14. ff. de pact. & in l. ſicut 8. §. ſi Procurator ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſolu.* potuit cum maiori quoque principalis detrimento Platealia cambia eligere; Quod etiam à quamplurimis Vrbis Mercatoribus, atque Notarijs comprobatur atteſtantibus de ſtylo Romæ,

vigen-

vigente, cui in concurſu alterius alibi exiſtentis debet omnino deferri, *vt not. Add. ad deciſ. Greg. 474. verſ. item illud cum alys in præterita deciſ. relatis in §. nec vrget*.

Hinc non obſtat, quod Philippus à ſe met ipſo pecunias ad Cambium receperit; Quia hic cambiandi modus concurrente facultate neque à Iure, neque à Conſtitutione improbatur, quinimo duplicis perſonæ repræſentatio, Creditoris ſcilicet, & debitoris expreſsè permittur. Itaut quis ſibi met ipſi ſoluere valeat *ad Text. in l. fiſtulas* 78. *§. fundum ff. de contrab. empt. l. debitor meus* 14. *ibiq. gloſ. ff. de neg. geſt. & tradunt in puncto Filiuc. oper. moral. tract.* 35. *cap.* 8. *num.* 439. *cum ſeqq. Rot. Genuen. deciſ.* 1. *num.* 27. *& deciſ.* 32. *num.* 4. *Gait. de credit. cap.* 2. *tit.* 7. *num.* 1393. *cum ſeqq. Card. de Lugo de Iuſt. & Iure diſput.* 28 *ſect.* 7. *n.* 86. & plenè diſcuſſo articulo reſpondit *Rot. in Romana, ſeu Florentina Cambiorum* 11. *Ianuary* 1615. *coram Dunozetto Seniori, & in Romana pecuniaria* 14. *Maij* 1616. *coram Cardinali Vbaldo, & in rec. deciſ.* 274. *num.* 1. *&* 5. *p.* 5. cum alijs relatis *in deciſ.* 636. *num.* 1. *coram bo: me. Merlin. & tradit. Turr. de Camb. diſput.* 1 *quæſt.* 15. *num* 13. vbi quod ſtylus cum ſemet ipſo cambiandi apud Mercatores adeo inoleuit, vt tota Cambiorum praxis eo deficiente, ſubuerteretur, licet prope finem contrariam opinionem ipſe in puncto Iuris veriorem exiſtimet.

Nec releuat, quod cambia cum recurſa illicita reputentur *à Soto de Iuſt. & Iur. lib.* 6. *q.* 10. *artic.* 1. *Comitulo lib.* 3. *q* 15. *Leotard. de vſur q.* 26. *n.* 1. *cum ſeqq. & num.* 42. *Duard. de Camb. §.* 1. *q.* 42. *num.* 35.

Siquidem Cambium cum ſe met ipſo contractum communi Doctorum calculo admiſſum continuatum nuncupatur *Duard. de Camb. adducta quæſt.* 42. *num.* 6. non autem cum recurſa, quod tunc contrahitur quoties Debitor Correſponſali deſtitututus, ac modo diſſoluendi cambium in Nundinis, ab initio cum creditore conuenit, vel poſtmodum recurrit ad ipſum, vt ſuo correſponſali ſcribat, ad hoc vt literas acceptet, ac debitum mediante ſolutione, ſibimet ipſi peragenda extinguat, illudque remittat ſucceſſiuè ſub Cambijs iuxta normam relatam *à Salon. in tit. de Camb. quæſt.* 4. *art.* 2. *contr.* 11. *&* 12. *Leotard. adducta q.* 26. *in princip.* nec non à *Cardinali de Lugo de iuſt. & iur. diſput.* 28. *ſect.* 7. *num.* 76.

Soti præterea, & ſequacium opinio ſuos habet Contradictores, eaque impugnatur apertè *à Nauar. conſ.* 31. *lib.* 5. *de vſur.* vbi quod licet ab initio ipſe contrariæ opinionis ſectator exiſteret, re tamen maturius diſcuſſa ab ea receſſit, *Salon. tit. de Camb. q.* 4. *art.* 2. *contr.* 11. *num.* 2. *& contr.* 12. *num.* 5. *&* 6. vbi quod hæc cambiandi ſpecies ab omnibus Italiæ Mercatoribus eſt vſu recepta, & ea ſi de iure permiſſa non foret, à Summis Pontificibus interdicta extitiſſet *Leſſ. de Iuſt. & Iur. lib.* 2.

cap.

Digitized by Google

cap.23.dubit,7.num.70. Bonac.de contract.diſput.3.q.5.propoſ.5.num. 11 & hanc ſententiam alijs relatis auctoritatibus latè comprobat *Scacc. de Camb.q.6.gloſ.1.num.4 cum plur.ſeqq.* innixus præſertim Capitulis à ſa. me. Pio V. Bononienſibus Mercatoribus ſuper Cambiorum materia præſcriptis, necnon reſolutioni Congregationis Cardinalium a ſa. me. Gregorio XIII. deputatæ ſimilem Cambij ſpeciem approbanti ſub ijs verbis *Poſſa ogni perſona dar denari à cambio, e fare, che ſiano recapitate le lettere ſopra eſſi Datori, Gait. de credit. cap.2.tit.7. num.1393. cum plurib.ſeqq.* aſſerens, Cambium huiuſmodi in tota Europa exerceri; *& n.1505. cum quatuor ſeq.* de veriori, & magis communi atteſtatur, eidemque Scacciæ in terminis Cambij cum ſe met ipſo celebrati adhæſit *Rot.coram bo.me. Merlino deciſ.636.n.1.*

Quorum opiniones inter ſe certantes hac diſtinctione conciliantur à Cardinali de Lugo *de iuſt.& iur.tom.2.diſp.28.ſect.7. à num. 87. vſque ad nu.93.& Giballin. de vſur.lib.5.cap.1.art.9.§.2.ad fin.fol.mihi* 316. Vel enim Correſponſalis proprias obtinet pecunias, vel alienas, ex quibus literarum ſolutio ſaltem virtualiter fieri valeat, & tunc debet Cambium ſuſtineri, quod etiam ſenſit *Duard.in contrarium adductus quæſt.40. §. primo à nu.21. vſque ad num.38.* referens determinatum, ita fuiſſe in Congregatione per ſa. me. Vrbanum VIII. deputata pro deciden. dubijs à Republica Genuenſi tranſmiſſis, vel campſor penes eumdemmet Correſponſalem pecunias detinet, vel nomina debitorum exigibilia in Nundinis habet, & tali quoque caſu cambiũ exinde licitum reputatur, quod ex pecuniis, ſeu nominibus debitorum pretio æſtimabilibus virtualis literarum ſolutio contingere poteſt, necnon nouum Cambium conſtitui; Aut denique vterque Campſor ſcilicet, & Correſponſalis effectibus, & pecunijs carent, nihilque aliud habent in Nundinis præterquam primi Cambij remiſſam, & tunc tale Cambium omnino improbatur.

Vnde licet de Cambio cum recurſa, vel ſimili ageretur, perſpectis tot Doctorum auctoritatibus, ac Mercatorum ſtylo nequit inficiari quin Philippus bona fide contraxerit, quæ eidem excuſationem præbet legitimam, vt tradunt in ſpecie ſententiæ contrariæ ſectatores *Azor.videlicet inſtitut.moral.p.3.lib.10.cap.9.verſ.cæterum Filiuc. oper. moral.tom.2.tract.35.cap.8.num.438.* vbi quod quamuis ipſi Cambiũ hoc non conſulerent, illud tamen factum non damnarent; Cum maximè ex plurium atteſtatione doceatur publicos Mercatores, atque Campſores Correſponſales extitiſſe.

Intimatio verò nulla requirebatur, dum ea à D. Marchione claris omnino verbis remiſſa conuincitur *Rot.deciſ.379.p.2.et deciſ.274. vtrobique num.2.p.5.rec.* Præſertim quia Philippus vel eiuſdemmet Marchio-

chionis procurator; Cambia cum ſemet ipſo contraxit, cuius virtute vti repræſentans ipſum Principalem, nullo intimationis onere aſtringebatur, vt dixit *Rot. deciſ. 304. num 4. p. 4. et deciſ. 274. pariter num. 4. p. 5. rec. et coram bo. me. Merlino deciſ. 636. num. 10. et 11.*

Hinc vrgere non poterit, quod ea intimatio dumtaxat remiſſa cenſeatur, quam Philippus explere cogebatur ad hoc, vt pacto vti poſſet, non autem altera poſt Contractum Cambium ex æquitate, requiſita ad effectum; vt debitor certo ſciat debitum ſuum ſub vſuris retineri. Hæc enim concluſio caſui propoſito applicari non valet. Tum quia Marchio intimationi cuicunque tam ab initio, quam poſtmodum peragendæ renunciauit, Tum ex quo Cambia à Philippo vti Procuratore Marchionis contracta noſcuntur, quicquid dicendum foret, ſi eadem ab ipſo tanquam ſimplici creditore ob moram debitoris in ſoluendo celebrata extitiſſent, vt præter authoritates ſupra relatas diſtinxit etiam *Rot. in Rom. Cambij 1. Iulij 1658. in §. Quia tale obiectum coram Reuerendiſſimo D. meo Epiſcopo Papienſi.*

Hæc obiectio præterea exinde remouetur, quod D. Marchio in ſolutione quacunque per Philippum peracta intimatus conuincitur. Inde enim dum facultas cambiandi in caſum cuiuſcunque ſolutionis concepta fuit, valuit ipſe apertè deſumere, caſum eueniſſe, quo Philippus pecunias ad cambium poterat aſſumere, quinimo cogebatur ob inopinatam ſolutionem ingentis ſummæ, ex qua parum defuit quin ipſo decoctioni ſubiaceret, paria quippe ſunt ſcire, vel ſcire debere *l. quod te ff. ſi cert. pet. Rot. coram Caualer. deciſ. 3. num. 2. et 3.* tum ex intimationibus, ac proteſtationibus realiter ſubſecutis; die videlicet 19. Octobris, & 13. Nouembris 1646. nec non prima Februarij anni ſequentis, in qua Procurator Philippi ſolutiones omnes in ſumma ſcutorum 121. mil. per actas repetijt, vt Marchio cenſeretur in mora conſtitutus.

Neque Philippo valet obeſſe, quod in ſolutionibus ab eo ſeruata non fuerit forma mandati Theſaurarij, Sancientis pecunias in actu ſolutionis, vel debere inueſtiri, vel in Sacro Pietatis Monte ſub eodem onere Inueſtimenti deponi, ex quo defectu contendit D. Marchio à die dumtaxat ſubſecuti Inueſtimenti, non autem ſolutionis debere Cambia decurrere.

Dum enim ex quietantijs in actu ſolutionis à creditoribus peractis extinctio debiti reſultabat, nec non liberatio Marchionis, ex neceſſe ab eo tempore, quo ipſe commodum reportauit, tenetur cambiorum vſuras ſubire, licet creditores pecunias relaxauerint in Banco Valentis, cum hæc dimiſſio nouum Contractum, depoſiti videlicet præſeferat, *vt not. Afflict. deciſ. 353. num. 5. et 6. Altograd. conſ. 6. nu. 46. cum ſeqq.*

ſeqq.lib.1.Rot.coram Seraph.deciſ.1419.num 3. Potiſſimè, quia facultas cambiandi in caſu cuiuſcunque ſolutionis Philippo attributa fuit; Itaut quælibet ſolutio, licet impropria, & abſque vllo Inueſtimento ipſi ad hunc debeat effectum ſuffragari ex vi illius verbi cuiuſcunque, maiora quoque expreſſis includentis *Sacc.ſen.conſ.150.num.12.verſ. pondero etiam verba illa quacunque vol.1.Rimin.Iun.conſ.84.num.39. lib.1.Surd.conſ.453.num.8.Rot.deciſ.714 num.5.p.2.& deciſ.36.num.4. p.5.rec.* Et poſſet conqueri Marchio, ſi inueſtimentum expletum non foret, quod non longe poſt ſolutiones ſecutum conuincitur.

Aliqui tamen ex Dominis continuationem Cambiorum Platealium, vti exceſſiui lucri productiuam non admittebant, innixi auctoritati Iuſtiniani, Molphesij, ac Duardi ſuperius recenſitæ. Quinimo Cambium de loco ad locum à Conſtitutione approbari aſſerebant pro Itinerãtium dumtaxat commoditate, vel tranſmittentium pecunias ſuis creditoribus, non autem ad hoc vt illud valeat de Platea in Plateam ſucceſſiuè continuari.

Verùm licet perſpecto Iuris rigore continuatio Cambiorum Platealiũ valeat ſubſtineri, eamque ex rationibus, & auctoritatibus ſuperius deductis duæ partes ex Dominis approbauerint, cum tamen lucrum inde reſultans viſum fuerit de magno, ac intolerabili exceſſu poſſe redargui, Domini decreuere ea fore ad inſtar lucri reducenda, quod ex Nundinalibus Cambijs Philippus retrahere potuiſſet. Nulla quippe æquitas patitur, vt D. Marchio grauioribus vſuris, quam Nundinalibus præmatur, & in hoc fuit reformata deciſio.

Et ita vtraque &c.